

Haitallisten vieraslajien torjunta hankkeissa

Suunnittelu- ja rakennusvaiheen ohjekortit

Helsingin kaupunki määrittää haitallisten vieraslajien torjunnan tarpeen haitallisten vieraskasvien ja -etanoiden torjunnan priorisointisuunnitelmassa (Helsingin kaupungin vieraslajityöryhmä 2022. Helsingin kaupungin haitallisten vieraskasvien ja -etanoiden torjunnan päivitetty priorisointisuunnitelma 10.8.2022). Priorisointisuunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.

Käytännön torjuntatyö hankkeissa suunnitellaan hankekohtaisesti. Suunnittelua ja toteutusta edeltää haitallisten vieraslajien kartoitus. Torjuntaa ja sen suunnittelua ohjeistetaan lajikohtaisten Suunnittelu- ja rakennusvaiheen ohjekorttien avulla, joita on laadittu 17 kappaletta. Korteja päivitetään jatkuvasti torjuntatiedon karttuessa.

Ohjekorttien rakenne

Korteissa esitetään

- Torjunnan aloitusedellytykset
- Torjunta ennen rakentamisen aloittamista
- Torjunta rakentamisen aikana
- Torjunta takuuajana ja luovutuksen jälkeen
- Jätteen käsittely
- Seuranta
- Muuta tietoa

Ohjekorttien käyttö hankkeissa

Hankkeen suunnittelija valitsee hankkeessa torjuttavien vieraslajien ohjekorteista kohteessa käytettävät torjuntatavat ja merkitsee ne korttiin. Kortit liitetään osaksi hankkeen suunnitteluaineistoa ja kirjataan hankkeen asiakirjaluetteloon. Korttien pdf-tulosteet löytyvät Helsingin kaupunkiympäristön Ohjeita suunnittelijoille – sivuilta. Kortit on sijoitettu myös ProjectWiseen Yleiset ohjeet/ Yleisten alueiden ohjeet/ Vieraslajit – kansioon. Täältä ovat ladattavissa myös korttien Word-tiedostot.

Laaditut ohjekortit

Helsingissä erittäin haitalliset vieraslajit

Helsingissä erittäin haitallisiksi arvioituja vieraslajeja torjutaan aktiivisesti kaikilta tunnistetuilta esiintymiltä ja aina rakennushankkeiden yhteydessä. Tämän ryhmän lajit leviävät ympäristöön pintamaan mukana, mikä tulee estää rakennushankkeissa. Poikkeuksena on vesikasvi kanadanvesirutto, joka ei kasva maaympäristössä.

Euroopan Unionin lainsäädäntö ja Suomen vieraslajilaki velvoittavat maanomistajia torjumaan EU:ssa ja kansallisesti haitallisiksi tunnistettuja kasveja. Kansallisessa vieraslajistrategiassa on jättiputkien hävitystä koskeva erillistoimenpide, jonka tavoitteena on hävittää jättiputket kokonaan Suomesta.

- Espanjansiruetana
- Hukkakaura
- Jättipalsami ja lännenpalsami
- ”Jättiputket” armenianjättiputki, persianjättiputki ja kaukasianjättiputki
- ”Jättitattaret” japanintatar, sahalinintatar ja tarhatatar
- Kanadanvesirutto
- Keltamajavankaali
- Komealupiini ja rehuvuohenherne
- Kurtturuusu
- Kanadanpiisku, isopiisku, korkeapiisku ja hamppuvillakko

Helsingissä haitalliset vieraslajit

Helsingissä haitallisiksi arvioituja vieraslajeja torjutaan priorisointisuunnitelmassa määritetyiltä priorisoitavilta alueilta sekä rakennushankkeiden yhteydessä. Hankkeissa torjunta kohdistetaan niille alueille, joilla on rakentamistoimenpiteitä tai joita kunnossapito ei pääse hoitamaan rakentamisen aikana. Torjunnasta päätetään yhteistyössä tilaajan kanssa hankkeen suunnittelussa (tarkemmin torjuntakortissa).

Lainsäädäntö ei velvoita torjumaan ryhmän lajeja, mutta torjunta rajoittaa lajien leviämistä ja niiden synnyttämiä haittavaikutuksia. Näitä kasvilajeja esiintyy arvokkailla luontotyypeillä, kuten rannoilla, kosteikoilla, lehdoissa ja niityillä, tai ne leviävät herkästi maansiirtojen yhteydessä. Tämän ryhmän lajit leviävät ympäristöön pintamaan mukana, mikä tulee estää rakennushankkeissa.

- Isosorsimo
- Karhunköynnös
- Pajuasteri
- Rikkanenätti
- Ruttojuuret etelänruttojuuri ja japaninruttojuuri
- Täpläapinankukka

Metsissä torjuttavat puuvartiset kasvit

Näitä lajeja inventoidaan haitallisten vieraslajien kartoituksissa ja luonnonhoidon suunnittelun yhteydessä. Lajeja torjutaan luonnonhoidon piirissä olevilta alueilta sekä priorisoitavilta alueilta hoidon toteutuksen yhteydessä. (Laki ei edellytä näiden lajien torjuntaa.) Näiden kasvien ei arvioida leviävän merkittävästi ympäristöön pintamaan mukana, kun juuret on poistettu.

Ohjekortissa luetellut lajit ovat koristekasveja, joista on haittaa vain, jos ne ovat levinneet luontoon. Niitä voidaan edelleen kasvattaa rakennetuilla viheralueilla, mutta osaa ei enää istuteta uusiin istutuksiin Helsingissä. Puuvartisina kasveina ne leviävät suhteellisen hitaasti uusille kasvupaikoille, mikä helpottaa niiden torjuntaa.

Kasveja torjutaan rakennushankkeissa sellaisilla metsäalueilla, joihin kohdistuu rakentamistoimenpiteitä tai joita kunnossapito ei pääse hoitamaan rakentamisen aikana. Torjunnasta päätetään yhteistyössä tilaajan kanssa hankkeen suunnittelussa (tarkemmin torjuntakortissa). Torjunnan avulla rajoitetaan lajien ympäristöön leviämistä ja niiden aiheuttamia haittavaikutuksia.

- Metsissä torjuttavat puuvartistet kasvit idänpensaskanukka, isotuomipihlaja, palsamipihta, pilvikirsikka, siperianpihta, terttuselja, viitapihlaja-angervo, vuorivaahtera

Tarkkailtavat vieraslajit – ei ohjekortteja

Tarkkailtavia vieraslajeja inventoidaan haitallisten vieraslajien kartoituksissa. Ryhmän puuvartisia lajeja ja kausikasveja voidaan kasvattaa rakennetuilla viheralueilla. Laki ei edellytä näiden lajien torjuntaa. Näitä kasveja kasvavien alueiden pintamaata voidaan siirtää muualle kasvualustana käytettäväksi.

Tarkkailtavia vieraslajeja torjutaan priorisointisuunnitelmassa täsmällisemmin luetelluilla priorisoiduilla alueilla, jotka ovat luonnonsuojelualueilta tai arvokkaita kasvi- tai eläinkohteita. Näistä lajeista ei ole laadittu ohjekortteja.

Puut ja pensaat

- Tarhaomenapuu
- Punalehtiruusu
- Kiiltotuhkapensas
- Japaninkelasköynnös

Ruohovartistet monivuotiset kasvit

- Amerikanhorsmat
- Paimen- ja piennarmatara
- Raunioyrtit
- Puistolemmikki

Ruohovartistet yksivuotiset kasvit

- Hietakattara
- Rikkapuntarpää

- Sinipantaheinä
- Peltopunka
- Silkkiunikko
- Kanadankoiransilmä
- Viherrevonhäntä
- Viherpantaheinä
- Rikkakananhirssiryhmä
- Marunatuoksukki
- Piikkisalaatti

Eläimet

- Mustapäätana

Varautumissuunnitelma – ei ohjekortteja

Seuraavia kasveja inventoidaan haitallisten vieraslajien kartoituksissa. Nykytilanteessa niitä ei tiettävästi esiinny luonnossa Helsingissä. Jos listan lajeja havaitaan, havainnosta ilmoitetaan ympäristöpalvelujen vieraslajityöryhmälle, ja ne torjutaan välittömästi. Näille lajeille suositellaan tehtäväksi tehokkaan torjunnan varautumissuunnitelma.

Maaympäristö

- Mesisilkkirytti
- Japaninhumala

Vesikasvit

- Lauttarusolehti
- Kiehkuravesirutto
- Lammikki